

Placówka "ESTEZET"
L.dz. 780/44
New York, dn. 30.VII.44
Raport organizacyjny za
I i II kwartał 1944.

780

WYŚLANO KURJEREM 18.8.44

Szef Oddz. Inf. Wyw. Szt. N. W.
/przez Szefa Wydz. Wyw./

Przedstawiam w załączeniu "Raport Organizacyjny" za I i
II kwartał 1944.

Melduję, że wskutek brytyjskich zarządzeń restrykcyjnych nie
mogłem wysłać w odpowiednim czasie raportu org. za I kwartał,
wobec czego obecnie zestawilem obydwaj raporty za I i II kwartał
w jednym meldunku.

1 zał.

Kierownik Placówki

Maracz

Raport Organizacyjny
za I i II kwartał 1944 r.

I. Schemat organizacyjny

Dnia 11 stycznia 1944 r. przybyłem do Stanów Zjednoczonych i objąłem dnia 1 lutego 44 r. w myśl rozkazu Szefa Oddz. Inf. Wyw. kierownictwo Placówki "Estezet" od kpt. Henryka SCHMIDTA.

Szyfry i kasa Placówki zostały przez kpt. SCHMIDTA przekazane protokolarnie w porządku dnia 1 lutego 44 r.

Ppor. WISE Rinaldus przydzielony do Ekspozytury "Bałkany" odłączył ze Stanów Zjednoczonych dn. 13.I.44, zabierając część sprzętu radiowego i fotograficznego przeznaczonego dla Ekspozytury "Bałk".

1. Referat Wywiadowczy

a/ Referat prowadzi nadal kpt. SCHMIDT. Do pomocy "Siwek" do prowadzenia kartoteki.

b/ Podplacówka KW w New Yorku "Hopkins" /ag. 5023/ została z dniem 1.III.1944 zlikwidowana z powodu nieproduktywności.

c/ Dr. KASPRZAK, który w referacie zatrudniony był /do czasu mego przyjazdu/ do pomocy kpt. SCHMIDTOWI dla opracowywania prasy niemieckiej oraz raportów sytuacyjnych i narodowościowych z Ameryki Południowej, został z dniem 1.II.1944 zwolniony. Pracę dr. KASPRZAKA przejął kpt. SCHMIDT.

2. Referat Ogólny

Referat prowadzi u.c. p. SŁAWIK Stanisław, prowadząc kasę Placówki i szyfry.

Maszynistka-tłomaczka p. MUSIAŁOWNA Wanda, prowadząca pozatem dziennik podawczy i wysyłkę poczty.

Maszynistka p. WILCZ Janina pracująca na pół dniówki z wynagrodzeniem 75 dol. miesięcznie.

3. Placówki

Placówka "Salvador" - Buenos Aires

Kierownik Placówki "Stefal" przeniesiony do Armji Polskiej na Bl. Wschodzie zdał po przyjeździe do Buenos Aires nowego kierownika Placówki por. ORŁOWSKIEGO Karola dnia 1.III.44 r. protokolarnie

i bez zastrzeżeń kierownictwo Placówki. Protokół zdawczo-odbiorczy l.dz. 56/44.

Nowy Kierownik Placówki kontynuując pracę na Placówce przedstawił w okresie sprawozdawczym poza meldunkami sytuacyjnymi i prasowymi szereg meldunków z obserwacji politycznych oraz sprawozdania narodowościowe i meldunki natury KW.

Współpraca Plac. "Salvador" z Anglikami i Amerykanami w Buenos Aires polega na przekazywaniu im spraw KW oraz wykonywaniu ewentualnie nadawanych przez nich zadań wyw.

Por. ORŁOWSKI przyjął pseudonim "Piotr". Proszę o odnotowanie tego pseudonimu w ewidencji Centrali.

Ppłk. FABISZEWSKI Stefan odleciał dn. 30.III.44 z Rio de Janeiro do Afryki.

Placówka "Sabanilla" - Rio de Janeiro

Kierownik Placówki "Pedro" przedstawił w okresie sprawozdawczym poza meldunkami sytuacyjnymi i prasowymi kilka meldunków KW oraz raporty narodowościowe.

Po odpowiednim pouczeniu kier. Placówki poprawił wyniki swojej pracy przedstawiając bardziej syntetyczne i treściwsze meldunki.

W celu udoskonalenia pracy Plac. "Sabanilla" i "Salvador" upoważniłem nowego Attache Wojskowego w Rio de Janeiro ppłk.dypl. KARE do wglądu w pracę obu kierowników Placówek i ewentualnego kierowania nimi o ile będzie uważał to za potrzebne.

Współpraca Plac. "Sabanilla" z Anglikami i Amerykanami w Rio de Janeiro polega na przekazywaniu im spraw KW oraz wykonywaniu ewentualnie nadawanych przez nich zadań wyw.

Z powodu podniesienia się kosztów utrzymania na terenie Brazylii zgodziłem się na wniosek kier. Placówki "Sabanilla" na podwyższenie poborów obu jego pracowników "Jankowskiemu" i "Pegarowi" w ramach przewidzianych budżetem Placówki i Instrukcją Organizacyjną Centrali.

Podplacówka "Salta" - Rio de Janeiro

Kierownik Podplacówki "Salta" - "Spryciarz", który w maju br. udał się na zaproszenie władz kanadyjskich do Kanady, zatrzymał się przez kilka dni w New Yorku. W czasie pobytu "Spryciarza" wyjaśniłem jego stosunek do nas i do kier. Plac. "Sabanilla" "Spryciarz" oświadczył mi, że w żadnym wypadku nie chce podlegać kier. plac. "Sabanilla", z którym może tylko współpracować. Między innymi wysunął ponownie prośbę o zamianowanie go ppor. czasu wojny i zaliczenie mu czasu pracy dla nas jako służbę w wojsku.

Po wyjaśnieniu "Spryciarzowi", że obecnie awansów na ofic. czasu wojny niema oraz że Oddz. Inf. Wyw. ma na uwadze jego nominację na wypadek ponownych awansów, uzgodniłem dalszą współpracę

"Spryciarza" z nami.

Ustaliłem, że "Spryciarz" będzie podlegał bezpośrednio mnie, a wszystkie meldunki swoje będzie oddawał do wglądu ppłk.dypl. KARZE, który na miejscu będzie nim kierował i wydawał odpowiednie zadania. Uzyskałem zgodę ppłk. dypl. KARY na kierowanie na miejscu pracą "Spryciarza".

Tem samym załatwiam rozkazy Centrali l.dz. 83/Est/44 i 236/Est/44.

"Spryciarz" po pobycie w Kanadzie udaje się jeszcze do Meksyku skąd wróci dopiero w sierpniu br. do Brazylii i podejmie pracę.

Placówka Meksyk

W wykonaniu rozkazu Centrali l.dz. 66/Est/44 z dnia 14.II.44 utworzyłem w Mexico City nową placówkę obserwacyjno-informacyjną z dniem 1.IV.44. Szczegółowy meldunek o zainstalowaniu Placówki i jej zadaniach przedstawiłem za l.dz. 448/44 z dnia 17.IV.44

Kierownikiem Placówki jest mjr.rez. ŻÓRAWSKI Zdzisław. Kontakt z kierownikiem Placówki jest utrzymany drogą przez Attache Wojskowego w Meksyku mjr. St. DOBROWOLSKIEGO.

Placówka Meksyk dostarczyła w okresie sprawozdawczym już dwukrotnie materiałów wyw. - Wszystkie materiały zostały wykorzystane i przesłane do Centrali.

W meldunku l.dz. 448/44 zał. 2, pkt. III. prosiłem Centralę o podwyższenie budżetu Placówki w następnych preliminarzach budżetowych Plac. "Estezet" o 450 dol. kwartalnie w związku z utworzeniem nowej Placówki.

Wobec tego, że dotychczas prośba moja nie została uwzględniona proszę o podwyższenie budżetu mego w czwartym kwartale br.

II. Sieć informatorów

Ag. 5016 ps. Feliks - w Detroit - ideowy. W okresie sprawozdawczym był nieczynny.

Ag. 5021 ps. Eugeniusz i ag. 5022 ps. Tomasz - skreślam z sieci agencyjnej, traktując ich jako informatorów ideowych Placówki. Informatorzy tego rodzaju nie powinni być prowadzeni moim zdaniem w sieci agencyjnej, gdyż są informatorami ideowymi kier. Placówki i nie godziliby się nigdy na traktowanie ich jako agentów.

Proszę o skreślenie wymienionych z ewidencji Centrali.

Ag. 5023 ps. Hopkins został z dniem 1.III.1944 zwolniony z sieci agentów jako nie potrzebny i nieproduktywny agent na terenie New Yorku. Proszę o skreślenie ag. 5023 z ewidencji Centrali.

W wykonaniu rozkazu Centrali l.dz. 83/Est/44 pkt. 3 melduję, iż wobec wyjazdu "Nowakowskiego" na stałe do Kanady dalsze wykorzystanie jego na terenie Chicago stało się niemożliwe.

Tymczasem stały się nieprzydatne jego osobiste kontakty - ag. 5252, 5257, 5258, 5260 i 5261. Wszystkich tych agentów zwalniam i proszę o skreślenie ich z ewidencji Centrali.

W meldunku l.dz. 448/44 z 17.IV.44 str. 3 ustęp drugi meldowałem już iż w New Yorku zaangażowałem "od sztuki" M2. który opracowuje zagadnienia od wewnątrz U.S.A. Pierwsze materiały jego zostały już przekazane Centrali.

Placówki Ameryki Południowej

Placówka "Salvador"-

Kierownik Placówki korzysta z usług referenta prasowego Poselstwa R.P. w Buenos Aires MECHLOWICZA Bronisława, któremu płaci wynagrodzenie 100 pes. arg. /25 dol./ mies. za studiowanie prasy argentyńskiej.

Pozatem korzysta kier. Plac. z usług redaktora "Codziennego Kuriera Polskiego" wychodzącego w Buenos Aires IPOHORSKI LENKIEWICZA Witolda, ps. Soboliński, który opracowuje raporty prasowe ukraińskie i informacje o działalności Ukraińców na terenie Argentyny. Soboliński otrzymuje wynagrodzenie 400 pes. arg. /100 dol./ mies. za swoją pracę.

Agent 120 ps. Brunon - dostarczył w okresie sprawozdawczym materiały z obserwacji politycznych.

Kier. Placówki zwrócił ag. 120 w odpowiedniej formie uwagę na jego zaniedbanie się w służbie i powierzczoną pracę. Według meldunków kier. Plac. "Salvador" ag. 120 w ostatnim okresie przejąwszy się uwagami kier. Plac. podwyższył wydajność swojej pracy.

Agent 5154 ps. Rolski - który pozostał jako informator dorywczy na terenie Chile, został z dniem 15 lutego 44 przeniesiony z Chile na stanowisko Attache prasowego przy Poselstwie R.P. w Meksyku. Agent został na skutek przeniesienia zwolniony z dn. 1.III.44 z sieci agentów. Proszę o skreślenie ag.5154 z ewidencji Centrali.

Agent 5157 ps. Legun - udziela dorywczych informacji z terenu Urugwaju. W okresie sprawozdawczym był pomocny kier. Placówki w znalezieniu nowego kontaktu na terenie Urugwaju.

Agent 5160 ps. Łodzianin - dostarczył kilka mało wartościowych informacji z terenu Paragwaju. Kier. Plac. po objęciu Placówki nie miał jeszcze możliwości wyjazdu do Paragwaju, co zresztą ze względu na jałowość terenu i wysokie koszty podróży odkłada moim zdaniem słusznie do innej okazji skontaktowania się z ag. 5160.

Agent 5161 ps. Carrasco - był w okresie sprawozdawczym na skutek objęcia intratnej nowej posady nieczynny dla Placówki.

Kierownik Placówki "Salvador" przyjął następujących nowych agentów:

Agent 5155 - ROMAN Tadeusz - ps. Widoń, ur. 28.XI.1897 w m. Widoń, pow. Włocławek. Ag. 5155 był od 1936-1940 vicekonsulem w Konsulacie R.P. w Posadas /Misiones, Argentyna/ Obecnie pracował jako kartograf i miernik na terenie Argentyny i Urugwaju.

Agent 5155 włada doskonale językiem hiszpańskim. Został on uplasowany w Montevideo ze zadaniem specjalnym obserwacji działalności Poselstwa Sow. w Montevideo. /Zał. 1 życiorys ag. 5155./

Agent NORKUS Konstanty - bez pseudonimu i numeru, nieświadomy informator agenta 120.

NORKUS jest Litwinem, wydawcą litewskiego tygodnika "Lietuvas Balsas" w Buenos Aires. Dostarcza pożytecznych wiadomości ze środowiska ukraińskiego i litewskiego w Argentynie oraz informuje o działalności komunistycznej wśród narodowości słowiańskich.

Placówka "Sabanilla"

Agent 5153 - ps. Jankowski - pełni funkcję urzędnika cyw. w Placówce "Sabanilla" i jest zastępcą kier. Placówki. Wobec przekazania w najbliższych dniach jego karty ewidencyjnej urz.cyw. do Centrali skreśliam go z sieci agencyjnej Placówki. Proszę o skreślenie ag. 5153 z ewidencji agentów w Centrali, pozostawiając go na liście urzędników Placówki "Sabanilla".

Agent 5185 - ps. Makowski - dostarczał informacji z dziedziny KW, czarnej giełdy i transakcji gospodarczych.

Agent 5186 - ps. Berger - dostarczał wiadomości o gościach hotelowych. Kontaktowanie sporadyczne. Agent ceniony przez plac. wyw. angielskiego.

Agent 5187 - ps. Pas - dostarczał wiadomości o gościach hotelowych. Kontaktowanie sporadyczne. Agent ceniony przez plac. wyw. angielskiego.

Agent 5188 - ps. Bolesław II - dostarcza dużo cennych informacji z terenu wojska i Ministerstwa Lotnictwa w Brazylii, przekazywanych plac. wywiadu angielskiego i ameryk. w Rio de Janeiro.

Agent 5189 - ps. Grodzki - dostarczył wiadomości KW z terenu akcji rekrutacyjnej. Wobec przerwania akcji rekrutacyjnej na terenie Brazylii agent stał się niepożyteczny, wskutek czego zwolniłem go z sieci agencyjnej Placówki. Proszę o skreślenie ag. 5189 z ewidencji Centrali.

W wykonaniu rozkazu Centrali l.dz. 83/Est/44 pkt. 5 melduję, że ag. 5189 posiada pseudonim "Grodzki" już od stycznia 43 nadany przez Centralę pismem l.dz. 31/Est/43 z dn. 12.I.1943 r.

Agent 5198 - ps. Lwowski - dostarczył kilka raportów narodowościowych, przeglądu sytuacyjnego stanów południowych Brazylii i mel-dunków KW.

Wobec nadejścia decyzji z M.S.Z. w Londynie w sprawie zatrudnienia "Lwowskiego" w Konsulacie RP w Kurytybie, kierownik Placówki przewiduje jego zwolnienie w przyszłym kwartale sprawozdawczym.

Agent 5301 - ps. Szlem - dostarczał wiadomości wewnętrznie politycznych i sytuacyjno-gospodarczych.

Agent 5302 - ps. Ochotnik - przechodził w lutym 44 ciężką operację infekcyjną, na skutek której nie mógł być wykorzystywany informacyjnie. Wiadomości, których dostarczał ag. 5302 obecnie otrzymuje kier.Plac. od ag. 5301. Wobec niemożności wykorzystania dalszego ag. 5302 skreśliłem go z sieci agencyjnej Placówki. Proszę o skreślenie ag.5302 z ewidencji Centrali.

Agent 5303 - ps. Martins - dostarczył raporty wewnętrznie sytuacyjne i informacje KW.

Z wykazywanych dotychczas przez Placówkę "Sabanilla" informatorów stałych i dorywczych, po skryształizowaniu się ich możliwości przyjąłem do stałej sieci agencyjnej:

Agent 5305 - CZAPSKI Fryderyk - ps. "Mollier" ur. 1891 w Obra, pow. Wolsztyn, woj. Poznańskie. Obywatel polski, pochodzi z rodziny żydowsko niemieckiej. Porucznik rez.kawalerii były właściciel majątku Obra. CZAPSKIEGO zna kier. Plac. z czasów przedwojennych. CZAPSKI zakupił tuż przed wojną tereny na kolonizację w Paranie. W czasie wojny znalazł się w Paryżu, gdzie zgłosił się ochotniczo do W.P. był przydzielony do Sztabu N.W. w Paryżu. Obecnie znajduje się na urlopie bezpłatnym.

CZAPSKI zgodził się współpracować na terenie Sao Paulo jako informator ideowy z zakresu wiadomości KW i sytuacyjnych. Ma kontakty w kolonii niemieckiej w Sao Paulo.

Agent 5306 - WINKLEWSKA Irena - ps. "Teresa" ur. 1916 r. w Kurytybie /Brazylia/. Polka, obywatelka brazylijska. Rozwódka. Osobista znajoma żony kier. Placówki. "Teresa" otrzymała posadę w Departamencie Poczty i Telegrafów w dziale cenzury polskiej i niemieckiej. Agentka dostarczała kier. Plac. w okresie sprawozdawczym kilkanaście listów wartościowych pod względem wiadomości KW.

Agent 5307 - SOKULSKI Czesław - ps. "Syk" ur. 1906 w Warszawie. Polak, obywatel polski. Były urzędnik Konsulatu R.P. w Kurytybie, następnie przedstawiciel Izby Przemysłowo Handlowej na Brazylię. Przebywa w Brazylii od 14 lat. Posiada dobre stosunki wśród sfer politycznych i przemysłowych. Zbliżony do wielu ludzi z otoczenia prezydenta Vargasa. Obecnie pracuje w Komitecie Pomocy oraz prowadzi szereg własnych interesów. "Syk" dostarcza wiadomości politycznych.

Agent 5308 - CHROSNICKI Jan - ps. "Klon" - lat 62, obywatel polski pochodzenia żydowskiego. Przedstawiciel agencji Reutersa i United British News Service i Interaliada w Kurytybie. Mieszka od 18 lat w Kurytybie. Był w kontakcie z Placówkami wywiadu angielskiego w Rio de Janeiro.

Dostarcza dużo informacji KW oraz wewnętrzno-politycznych.

Agent 5309 - SMOLENSKI Adam - ps. "Zagłoba" ur. 29 lipca 1909 w Krakowie. Polak, obywatel polski. Pracownik, b. aplikant sędziowski w Sądzie Apelacyjnym we Lwowie. W wojsku polskim nie służył. We Francji przydzielony do szkoły podchor. w Coetquidan. Po ewakuacji

do Anglii urlopowany wskutek złego stanu zdrowia. Od września 1943 r. jest urzędnikiem vice-konsulatu w Sao Paulo.

Dostarcza pożyteczne informacje natury KW oraz wiadomości polityczne z terenu Sao Paulo.

Podplacówka "Salta"

Agent 1315 - ps. Spryciarz - ker. podplacówki, dostarczył do końca marca kilka informacji KW oraz wiadomości politycznych. Z powodu wyjazdu w kwietniu do Kanady i Meksyku resztę czasu był nieczynny.

III. Opanowanie terenu

a. Ameryka Północna

Poza osobistymi kontaktami towarzysko-informacyjnymi, zaangażowałem jako współpracownika dla opracowywania zagadnień U.S.A. od wewnątrz - M2 - który jest płatny od sztuki.

b. Ameryka Południowa

Obie Placówki Ameryki Południowej pracują zadawalająco.

Duża poprawa nastąpiła w Placówce Sabanilla, która zaczęła pracować bardziej systematycznie i zdobyła nowe kontakty w terenie.

Placówka "Salvador" dzięki znajomości terenu kier. Placówki i osobistym kontaktom również poprawiła wyniki pracy.

IV. Współpraca z Amerykanami

Placówka "Estezet" współpracuje na terenie Nowego Yorku z biurem Foreign Economic Administration, któremu dostarcza materiały wywiadowcze z przemysłu wojennego Niemiec i terenów okupowanych. Materiały te są przekazywane placówce przez Biuro Z-cy Szefa Szt. N.W. w Washingtonie.

Wskutek zarządzeń brytyjskich nie otrzymywała Placówka w drugim kwartale pocztę ani materiałów na skutek czego współpraca została tymczasowo z powodu braku materiałów przerwana.

Pozatym placówka "Estezet" podtrzymuje kontakt z biurem F.B.I. w New Yorku przez dostarczanie drobnych wiadomości natury KW.

Utrzymywany jest również kontakt z nowojorskim biurem Office of Strategic Services w związku z zadaniami względnie zapotrzebowaniami materiałowymi nakazywanymi przez Centralę.

Placówka "Salvador" utrzymuje na terenie Buenos Aires kontakt z placówką wywiadu amerykańskiego, z którą wymienia informacje typu KW.

Placówka "Sabanilla" utrzymuje na terenie Rio de Janeiro kontakt

z placówką F.B.I. amerykańskiego, z którą wymienia informacje typu KW.

V. Współpraca z Anglikami

Współpraca ta jest stale podtrzymywana przez dostarczanie i wymianę wiadomości o skupiskach obcojęzycznych /poza Polska/ w Ameryce Północnej i Południowej, oraz wiadomości ogólnych i kontrwywiadowczych z Ameryki Południowej. Stosunki towarzyskie w New Yorku były nadal podtrzymywane w formie spotkań na drinkach względnie obiadach.

VI. Zamierzenia - wnioski

- żadne -

1 zał.

Kierownik Placówki

Maracz
Maracz